

Šiuo mėnesiu „Liaudies kultūros“ numeriai.

A. Petraitytės nuotr. Žurnalo vaizdinį archyvą demonstruoja Lina Leparskienė

Ne „liaudiška“ „Liaudies kultūra“

Astrida Petraitytė

Lietuvoje gausu kultūros leidinių. Daugelis, jei ir nesame jų skaitytojai, šmėžuoja mūsų akiratyje – bent jau pagalbos ir protesto šauksmais dėl per menko valstybės dėmesio, išstingiančios finansinės krizės... Regis, nuošaly nuo viso kultūrinio šurmulio laikosi žurnalas (dvimėnesinis) „Liaudies kultūra“ – turbūt ir didieji kultūros veikėjai, jos madų diktuotojai ne itin jį pastebi.

„Liaudies kultūra“ tikrai verta dėmesio. Tiesą sakant, ir aš kone atsitiktinai šiemet užkliuvusi už šio žurnalo numerių, likau maloniai nustebinta – jau vien temų įvairumo, platumo, reikšmingumo. Nusiteikusi liaudies kultūrai – tautosakai, tautodailiui ir kitam liaudiškajam paveldui bei neprofesionaliai jo tūšai – aptikau ir valstybės atkūrimo 100-tį, ir partizaninį judėjimą, ir mūsų istorijos pirmieji Simoną Daukantą pagerbiančius tekstus, ir svarstymus apie prigimtine gamtojautą, ir daugybę kitų ne tik „liaudiškąjį paveldą“ pristatančių straipsnių (domėjauisi būtent 2018-ųjų žurnalais, jau pasirodžiusiais penkiais numeriais – šeštojo dar laukiama).

Tad išties sudomino Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos paskelbtas lapkričio 29-osios renginys – „Mitologija, tikrovė, laisvė: su Perkūnu, Vyčiu, Simonu Daukantu ir Lietuvos partizanais“, skirtas žurnalo „Liaudies kultūra“ 30-mečiui.

Kiek pretenzingai įvardytas pokalbis išties labiau sukosi filosofinėse-metafizinėse erdvėse – nors ir ne kiekvienas temos dėmuo aptartas, bet mitologija ir mitas vartyti iš visų pusių.

Taigi susėsti už stalo pokalbiui „Liaudies kultūros“ vyriausioji redaktorė Saulė Matulevičienė pakvietė savo kolegą (žurnale mitologijos sferą ir kuruojantį) Dainių Razauską bei dvi, galima sakyti, žurnalo bičiules, autorės – mitologijos tyrinėtoją Daivą Vaitkevičienę bei dailininkę Juliją Ikamaitę.

S. Matulevičienės įvadinis žodis prasmingai priminė žurnalo pradžią – 1988-iejį, Sąjūdžio radimasis ir

visos tautos atsigrėžimas į savo šaknis, turtus; su dėkingumu įvertinti žurnalo sumanytojos, ilgametės vadovės (jį rengusios 25-ius metus) Dalios Rastėnienės nuopelnai (pati Matulevičienė dar būdama studentė įsijungė pradžių pradžioje). Pažadėta – išlaikant paslaptį – kad žurnalo pavadinimas keisis. Dabar žurnalą rengia keturių žmonių redakcija – greta Matulevičienės ir Razausko, etnologijos, tautodailės, etninės veiklos realijas kuruoja Juozas Šorys, o istorinę problematiką – Lina Leparskienė. Pastaroji renginio metu reguliavo masyviame ekrane pasirodantį nuotraukas – kelių žurnalo temų (partizanų ir kt.) vaizdinius blokus.

Dailininkė Ikamaitė pristatyta kaip puoselėjanti vaikų istorinę atmintį – štai mokiniai (M.K. Čiurlionio menų gimnazijos auklėtiniai) gaminasi sau Vyčio vėliavas, dalyvauja su jomis renginiuose ir pan. Bet daugiausia, kaip sakytą, pokalbis krypo (kilo) į teorines mitologijos sferas. Išsamiai šią problemą aptarė Vaitkevičienė, primindama, kad mito priešinimas realybei nėra visai pagrįstas: mito tikrovė yra kita – minties, vaizduotės. Tad ne visai likau supratusi, kai šalia aptarto lietuviškojo mito pavyzdžio „Eglė, žalčių karalienė“ buvo minėti ir is-

toriniais ar politiniais vadintini mitai – Dariaus ir Girėno, partizanų... Taip, šie mūsų istoriniai pasakojimai suherojinti – kilstelėti, apvalyti nuo „vaizdą gadinančių“ apnašų, bet negi kas nors neigia šių įvykių realumą?..

Dar į abstraktesnes aukštumas mus išuko Razauskas, pereidamas prie asmeninių mitų („Žmogus, supratęs, kad yra, atsiduria mitologijoje“) – mano galva, šio mokslininko minčių ekvilibristika labiau tikėtų filosofinio ar poetinės eseistikos leidinio pristatymui...

Renginys nepailgo – net ir pralaužęs numatytus pusantros valandos rėmus. Vis dėlto pasigėdau paties žurnalo koncepcijos aptarimo, galbūt numatomos kaitos gairių, temų rato apibrėžimo ir pan. Bet kai kurie šiuo mėnesiu numeriai skelbia glaustą informatyvų reziumė:

„Tradicinė kultūra – tai viso kultūros medžio šaknis. Jau 30 metų rašome apie Lietuvos praeitį ir dabartį, kultūros paveldą ir tuos, kurie jį puoselėja.“

Prasminga misija, ir vykdoma ji profesionaliai. Žurnalą – tikėkimės, atsikratysiantį įvardijimo „liaudies“, sovietmečiu įgijusio prasčiokystės skoni – atsiversti verta.

Žurnalą pristato vyr. redaktorė Saulė Matulevičienė, greta – Julija Ikamaitė, Dainius Razauskas, Daiva Vaitkevičienė